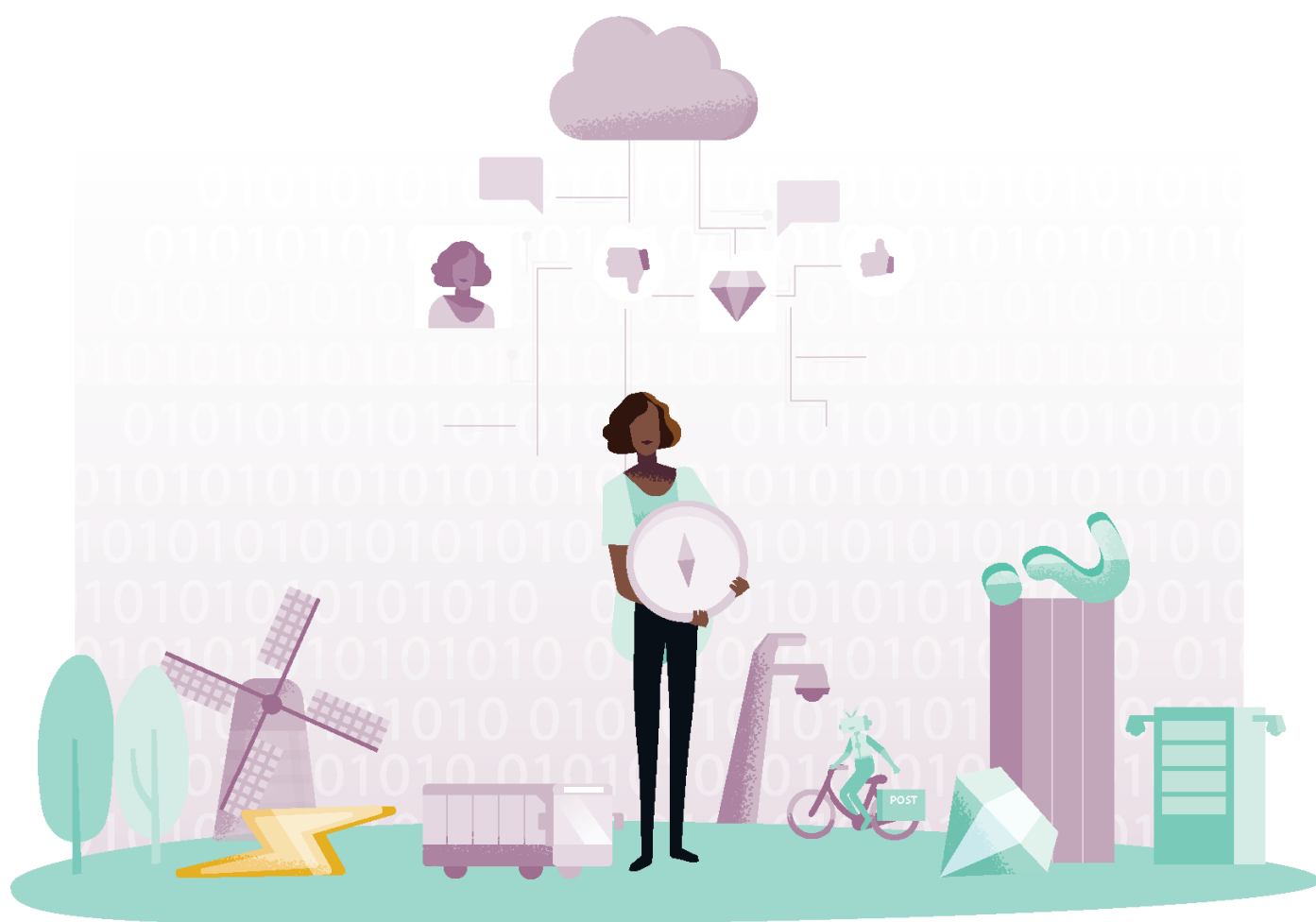

“

Handleiding

Moreel beraad

Inleiding

Nieuwe digitale technologie biedt in de fysieke leefomgeving bijzondere kansen en mogelijkheden, net als in andere maatschappelijke domeinen. De groeiende mogelijkheden van digitalisering roepen echter ook ethische vragen op over het gebruik ervan. Is alles dat technisch kan ook wenselijk in het licht van publieke waarden?

Om dit soort vragen te verkennen heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aan het overlegorgaan fysieke leefomgeving (OFL) gevraagd een proces te ontwerpen voor een maatschappelijke dialoog over ethiek en digitalisering.

Tijdens dit ontwerpproces heeft het OFL een eigen gespreksmethode ontwikkeld, die is gebaseerd op het 'moreel beraad'. Deze handleiding is bedoeld voor iedereen die - ook zonder tussenkomst van het OFL - gebruik wil maken van deze methode. Hiermee wil het OFL stimuleren dat overheid en samenleving in gesprek blijven over ethische dilemma's bij digitalisering. Maar het moreel beraad is ook breder inzetbaar, bij andere onderwerpen dan digitalisering, zowel online als offline.

Deze handleiding is tot stand gekomen op basis van de praktijkervaringen van het OFL met het moreel beraad. Daarbij is inspiratie gehaald uit bestaande vormen van het moreel beraad. In de gezondheidszorg wordt het bij-

voorbeeld al langer gebruikt. Ook het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft zijn eigen methode voor het wegen van waarden bij beleid. Proefversies van deze handleiding hebben we voorgelegd aan gespreksleiders en experts.

Deze handleiding bestaat uit een korte uitleg over wat een moreel beraad is en op welke momenten het bruikbaar is. Daarna volgt een stappenplan voor de voorbereiding en uitvoering.

Wat is een moreel beraad?

Een moreel beraad is een verdiepend gesprek met een groep belanghebbenden over een ethisch dilemma. Bijvoorbeeld een ethisch dilemma bij digitalisering. Dit gesprek verloopt gestructureerd en in een veilige setting, waarin deelnemers vrijuit kunnen spreken.

Meerwaarde

Een moreel beraad kan voor verschillende doelen ingezet worden. Het kan gebruikt worden om mogelijke antwoorden op een morele vraag te verkennen. Bijvoorbeeld een vraag die voortkomt uit een beleidstraject of een vraag over een ethisch dilemma dat speelt. Een moreel beraad levert een verbreding en verdieping op van de kwestie waar de vraag over gaat. Dit komt doordat vanuit verschillende perspectieven en personen naar het vraagstuk wordt gekeken. Voor diegene die een vraagstuk inbrengt, de vraagsteller, kan een moreel beraad naast nieuwe inzichten een nieuw handelingsperspectief bieden.

Wanneer organiseren?

Een moreel beraad organiseren kan op ieder gewenst moment, afhankelijk van het doel van dat moment of de fase waarin een vraagstuk verkeert. Aan het begin van een project kan het gebruikt worden bij de inrichting ervan (ethics by design). Het is echter ook mogelijk een moreel beraad in een later stadium te organiseren als een besluit moet worden genomen of daarover advies nodig is.

Vorbereiding moreel beraad

Een moreel beraad vergt een goede voorbereiding. Hoe beter die voorbereiding, hoe meer kans op verdieping of handelingsperspectief. Een moreel beraad heeft behalve inhoudelijke ook enige organisatorische voorbereiding nodig. De rol van de gespreksleider is cruciaal.

Inhoudelijk

De belangrijkste inhoudelijke voorbereiding van een moreel beraad is de formulering van de morele vraag. Afhankelijk van de complexiteit zijn hiervoor één of meerdere voorbesprekken nodig met degene die de vraag wil stellen (vraagsteller). Het doel is om de morele vraag zo compact mogelijk te maken, maar wel specifiek genoeg. De morele vraag heeft altijd de ja/nee-vorm en begint met mogen of mag. Bijvoorbeeld: *Mag de overheid het gedrag van burgers beïnvloeden op basis van data?* Dit zorgt ervoor dat de beantwoording van de vraag een echte keuze vereist.

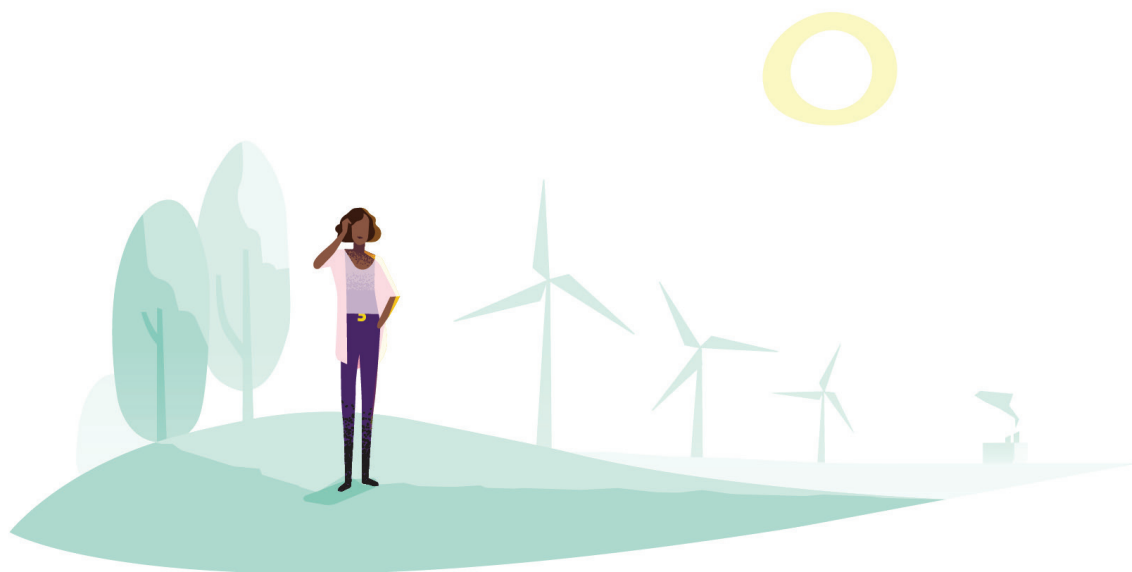
De morele vraag geeft de essentie weer van de kwestie waar de vraagsteller zich mee bezighoudt. Daarbij is het belangrijk dat de vraagsteller oprecht is, echt op zoek is naar een antwoord en openstaat voor andere inzichten. Vooringenomenheid of een sterke voorkeur voor een bepaald antwoord passen niet bij het onderzoekende karakter van een moreel beraad. Openheid bij de vraagsteller en de wil tot exploratief nadenken over

de kwestie waar hij of zij mee worstelt, zijn essentiële voorwaarden bij de formulering van de morele vraag.

Samen met de vraagsteller denkt de organisator van een moreel beraad ook na over wie de belanghebbenden zijn die bij de beantwoording van de morele vraag kunnen helpen. Het is belangrijk om out-of-the-box na te denken over wie de belanghebbenden en betrokkenen zijn. Een hulpvraag hierbij is: 'Wie ligt hier wakker van?' Het antwoord op deze vraag leidt tot een lijst van mensen die voor het beraad worden uitgenodigd als deelnemers. Het doel is om zoveel mogelijk verschillende perspectieven en belangen in het beraad vertegenwoordigd te laten zijn. Bij voorkeur zijn *alle belangen* vertegenwoordigd, dit wordt 'the whole system in the room' genoemd.

Gespreksleider

Cruciaal bij het moreel beraad is de gespreksleider, omdat deze bepalend is voor de kwaliteit van het gesprek. Het moreel beraad is

een andere gespreksvorm dan de meeste deelnemers gewend zijn. Het vraagt van hen dat zij zich openstellen en verdiepen in zichzelf en anderen. Daarom is een gespreksleider nodig die de goede setting creëert.

De gespreksleider geeft de deelnemers de ruimte, maar houdt ook de structuur van het moreel beraad vast. De gespreksleider heeft een uitnodigende houding en zorgt voor een veilige setting. Vaak blijkt dat alleen ervaren gespreksleiders dit goed kunnen. Vanzelfsprekend heeft een gespreksleider een goede briefing nodig.

Organisatorisch

Het moreel beraad kent een vaste structuur en een aantal vaste rollen. Van het beraad wordt verslag gedaan op een canvas. Aangeraden wordt 3 uur hiervoor te plannen.

Aantal deelnemers

Een moreel beraad kan online of in een fysieke ruimte plaatsvinden. Voor de online variant is het prettig om zes tot acht deelne-

mers te hebben (inclusief vraagsteller). In een fysieke ruimte kan dit aantal iets hoger zijn, tot tien personen.

Rollen

Bij het moreel beraad zijn de rollen: vraagsteller, gespreksleider en deelnemers. Bij een online beraad zijn er twee verslagleggers die op een virtueel canvas verslag doen van wat de deelnemers bespreken. Een moreel beraad in een fysieke ruimte kan zonder verslagleggers, door de deelnemers post-its te laten schrijven en deze op het canvas te laten plakken. Tevens is er diegene die het organiseert, de organisator. Deze rol is niet altijd tijdens het moreel beraad aanwezig. Indien wel aanwezig, valt deze rol vaak samen met of verslaglegger of de vraagsteller.

Redenen voor:	Morele vraag:	Redenen tegen:
Spanningen:	Waarden:	Issues:
Moreel oordeel:		

Canvas

Het canvas is het verslag van wat de deelnemers tijdens de bijeenkomst zeggen. Als het moreel beraad in een fysieke ruimte plaatsvindt, is het canvas een grote poster waarop de deelnemers of de gespreksleider post-its plakken. Bij een online moreel beraad houden twee mensen die zelf niet aan het beraad meedoen een virtueel canvas bij. Dit gebeurt in steekwoorden, met behulp van een programma als Miro of Mural. De morele vraag staat ook op het canvas en het heeft altijd dezelfde indeling. Op www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl kan een canvas in hoge kwaliteit gedownload worden. Het is ook te vinden als bijlage bij deze handleiding.

Duur

Het is belangrijk ruim de tijd te nemen voor een moreel beraad. De deelnemers hebben tijd en een aantal stappen nodig om zich te kunnen verdiepen in de morele vraag. Aangeraden wordt 3 uur hiervoor te plannen. Als bijlage bij deze handleiding is een draaiboek met een tijdsindeling per stap opgenomen.

Uitvoering moreel beraad

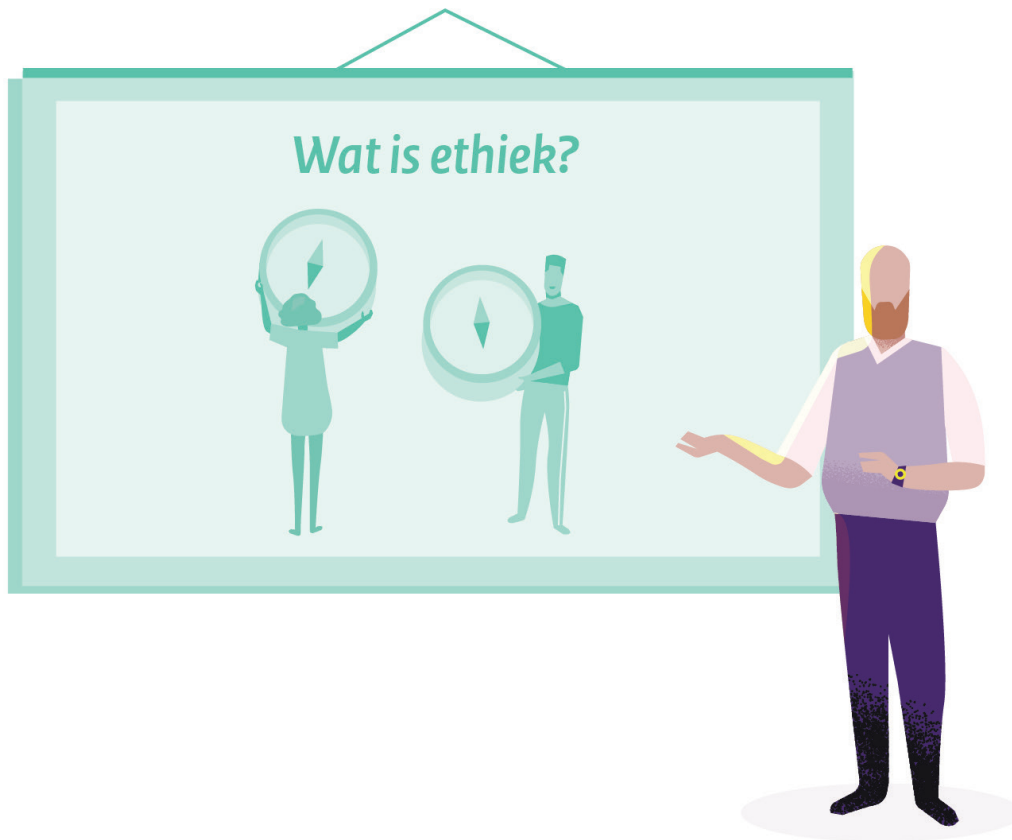
Stap 1: Introductie en kennismaken

Wanneer het moreel beraad gaat beginnen, creëert de gespreksleider een veilige, open sfeer. Hij of zij verwijst hierbij naar de Chatham House Rule: informatie uit het beraad mag vrijelijk worden gebruikt, mits de identiteit van de deelnemers en hun relatie tot het gespreksonderwerp daarbij niet worden onthuld. Dit maakt dat elke deelnemer vrij als individu kan spreken. De gespreksleider stimuleert daarnaast nieuwsgierigheid, openheid en een onderzoekende houding bij de deelnemers. De gespreksleider introduceert de volgende gespreksregels: spreek beknopt, concreet en vrijmoedig, wees nieuwsgierig.

De gespreksleider licht ook kort het verloop van het gesprek toe en het gebruik van het canvas, met de mededeling dat dit anoniem wordt ingevuld. Daarna vraagt de gespreksleider de deelnemers zichzelf te introduceren. Dit doen zij door hun naam te noemen en te vertellen vanuit welk perspectief zij naar de vraag kijken of hoe zij erbij betrokken zijn. Ook beschrijven de deelnemers ieder een waarde die voor hen persoonlijk belangrijk is, aan de hand van een voorbeeld. Bijvoorbeeld: *‘Rechtvaardigheid is een waarde die voor mij belangrijk is. Zo vind ik het belangrijk dat ook de zwakkeren in de samenleving gelijkwaardig en respectvol behandeld worden.’*

Stap 2: Ethiek als kader

De gespreksleider of organisator geeft een beknopte toelichting op ethiek zodat alle deelnemers wat basiskennis hebben. Hij of zij schetst hoe ethiek het kader is voor het beantwoorden van de morele vraag. Daarbij benadrukt de gespreksleider of organisator dat mensen in het dagelijks leven eigenlijk voortdurend met ethische vragen worden geconfronteerd. Bijvoorbeeld als zij zich afvragen wat juist is om te doen en wat niet. De gespreksleider of organisator legt ook uit hoe vanuit de ethiek normen en waarden met elkaar zijn verbonden: normen zijn spelregels

die uit waarden voortkomen. Bijvoorbeeld: *Uit de waarde 'duurzaamheid', komt de norm 'Gooien geen afval op straat' voort.* Dit ethisch kader maakt dat in het moreel beraad in de eerste plaats de vraag centraal staat wat wenselijk is. Bestaande wettelijke regels zijn daarbij niet direct maatgevend, om een vrije uitwisseling van gedachten te stimuleren. In de bijlage bij deze handleiding zijn kernpunten genoemd voor een introductie in ethiek.

Stap 3: Introductie morele vraag

De gespreksleider geeft het woord aan de vraagsteller die kort vertelt over het onderwerp en de vraag die hij of zij wil voorleggen. De vraagsteller stelt de morele vraag daarbij ook hardop aan de deelnemers in de formulering die bij de voorbereiding is afgesproken. Zo staat de vraag ook op het canvas. Bij een online meeting wordt dit canvas op het scherm getoond als de gespreksleider daarom vraagt. Als het beraad in een fysieke ruimte plaatsvindt, hangt het canvas permanent aan een wand.

Tijdens de introductie van de morele vraag krijgen de deelnemers de ruimte om feitelijke vragen te stellen, zodat ze een goed beeld hebben van de casus. De introductie van de morele vraag is ook het moment om te verifiëren of deze op de juiste manier is gesteld. Daarna besluit de groep of de formulering van de vraag een aanpassing nodig heeft of dat deze ongewijzigd blijft. De deelnemers gaan nu gezamenlijk ook na of

er in de groep mogelijk een perspectief op de morele vraag ontbreekt. Als de deelnemers vinden dat dit zo is, wordt het ontbrekende perspectief verwoord en vraagt de gespreksleider aan de groep dit perspectief mee te nemen in het gesprek. De gespreksleider zal later in het beraad de groep aan dit ontbrekende perspectief herinneren.

Na de introductie van de morele vraag is de vraagsteller een deelnemer als alle anderen. De vraag is nu van de groep deelnemers als geheel en de verkenning naar de beantwoording kan beginnen.

Stap 4: Redenen voor en tegen

Om de morele vraag te beantwoorden, schrijven de deelnemers voor zichzelf eerst drie redenen op waarom de morele vraag met *ja* beantwoord zou kunnen worden. Wanneer de gespreksleider hierom vraagt, noemt elke deelnemer de drie *redenen voor* die hij of zij heeft opgeschreven hardop. Elke deelnemer komt aan de beurt, totdat alle *redenen* zijn genoemd. Op het canvas worden de redenen voor verzameld, waardoor een duidelijk overzicht ontstaat. Omdat *redenen voor* soms niet vanzelf naar boven komen, checkt de groep of ze echt allemaal op het canvas staan. Vervolgens doen de deelnemers hetzelfde nogmaals, maar nu met de *redenen tegen*. Ze schrijven ieder weer drie *redenen tegen* op, lezen ze voor en ook deze *redenen tegen* worden op het canvas vastgelegd.

Het komt voor dat tijdens deze stap blijkt dat de morele vraag niet de juiste is. De deelnemers passen de formulering van de morele vraag dan samen aan.

Tip: Als deelnemers moeite hebben *redenen voor of tegen* te benoemen, kan de gespreksleider hen uitnodigen zich in te leven in de zorgen of het voordeel van verschillende groepen betrokkenen. Hierdoor worden deelnemers uitgenodigd tot meer reflectief nadenken over alle mogelijke belangen die met de vraag verbonden zijn. De voors en tegens komen zo gemakkelijker in beeld.

Stap 5: Waarden onderzoeken

De gespreksleider vraagt elke deelnemer nu om voor zichzelf op te schrijven wat de verschillende waarden zijn achter de redenen voor en tegen. Zo wordt zichtbaar welke waarden voor de deelnemers doorslaggevend zijn in hun afwegingen. Een waarde kan zowel tot een *ja* als een *nee* leiden als antwoord op de morele vraag. De gespreksleider besteedt extra aandacht aan de waarden achter de *redenen voor*, omdat deze soms gemakkelijk impliciet blijven. De aandacht gaat vaak sneller uit naar waarden die bedreigd worden en die tot een *nee* leiden. Redenen om *ja* te zeggen zijn minstens zo belangrijk om expliciet te benoemen. Als alle waarden op het canvas staan, loopt de groep deelnemers ze nogmaals langs om te controleren of er niets ontbreekt.

Optie: De gespreksleider kan bij het begin van deze stap stilstaan bij alle verzamelde *redenen voor en tegen* op het canvas. Dit geeft alle deelnemers een goed overzicht om van daaruit naar de waarden te kijken.

Stap 6: Spanningen benoemen

In deze stap bespreekt de groep plenair de waarden die op gespannen voet met elkaar staan. In een online beraad gaan daarbij alle microfoons open. De gespreksleider let er hierbij op dat de vraagsteller en deelnemers niet teveel inhoudelijk de diepte ingaan. De gespreksleider neemt ruim de tijd voor deze stap. De aandacht gaat exclusief uit naar de spanningen en het is belangrijk dat de gespreksleider en deelnemers goed doorvragen naar waar het pijnpunt of de spanning precies zit. Vragen naar concrete voorbeelden kan daarbij helpen. Door op deze manier zoveel mogelijk spanningen te inventariseren, krijgen de deelnemers zicht op de onderliggende dilemma's bij het beantwoorden van de morele vraag. Bijvoorbeeld: *privacy versus efficiency*.

Optie: de gespreksleider kan bij het begin van deze stap stilstaan bij alle waarden die op het canvas zijn verzameld zodat alle deelnemers het overzicht hebben om vandaar verder te gaan met het beraad.

Tussenstap: Issues noteren

Bij het bespreken van spanningen en *redenen voor* en *tegen* komen geregeld ook issues naar boven. Het gaat bijvoorbeeld om aandachtspunten die het denkkader zouden kunnen verbreden of om kennisvragen die niet meteen beantwoord kunnen worden. Al deze staan in een apart kader op het canvas. Deze issues worden continu aan het canvas toegevoegd, zodat het mogelijk is er later op terug te komen. Deze stap is dan ook vooral bedoeld om op de achtergrond te doen en vast te leggen wat de verzamelde issues zijn.

Stap 7: Moreel oordeel uitspreken

Bij deze stap geeft de gespreksleider de deelnemers eerst de gelegenheid het gesprek even op zich in te laten werken. Dan formuleert elke deelnemer voor zichzelf zijn of haar morele oordeel. Dit gebeurt volgens een vaste zegswijze die voor elke deelnemer gelijk is. Daarom kan het handig zijn als deelnemers hun morele oordeel uitschrijven, zodat zij de juiste formulering gebruiken. De vaste zegswijze is al volgt: *Ja/nee,... want..., ondanks...*

Bijvoorbeeld: *'Ja, je mag met drones vliegen, want ik vind autonomie voor de dronevlieger belangrijk, ondanks de privacy van bewoners die wordt geschaad.'*

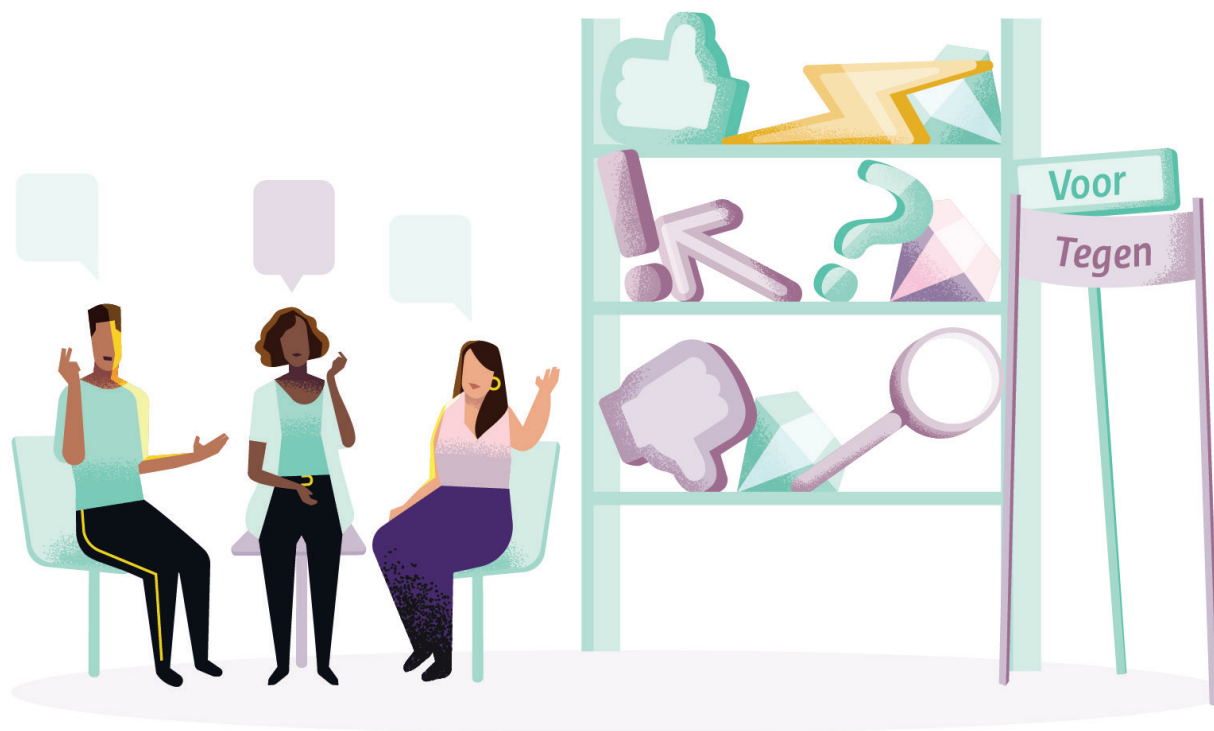
Op verzoek van de gespreksleider geeft elke deelnemer beurtelings antwoord op de morele vraag. De deelnemers krijgen ook kort de gelegenheid hun antwoord toe te lichten, met vermelding van de redenen die voor hen doorslaggevend zijn.

Stap 8: Afsluiting en terugblik

Als afsluiting van het moreel beraad controleert de gespreksleider samen met de deelnemers of het canvas compleet is. Het canvas is het enige verslag van de sessie. Daarna vraagt de gespreksleider de deelnemers hoe zij het beraad hebben ervaren, zodat zij vrijelijk feedback kunnen geven op het gesprek. Nieuwe gezichtspunten, onverwachte perspectieven of juist niet: de deelnemer kan over elk onderdeel van het moreel beraad vertellen wat hij of zij eruit heeft gehaald. Als laatste komt de vraagsteller aan het woord om te vertellen wat het moreel beraad voor de beantwoording van zijn of haar vraag heeft betekend.

De gespreksleider bedankt daarna alle deelnemers voor hun inspanningen en sluit de bijeenkomst af.

Optie: Het is aan te raden om de deelnemers van het moreel beraad op een later moment een terugkoppeling te geven over wat met de opbrengst van het moreel beraad is gedaan.

Bijlage Kernpunten introductie ethiek

1. Geef een korte uitleg over ethiek. O.a. door het toelichten van onderstaande definitie van ethiek.

“Ethiek is een tak van de filosofie die zich bezighoudt met de kritische bezinning over het juiste handelen. In algemene zin probeert ethiek de criteria vast te stellen om te kunnen beoordelen of een handeling als goed of fout kan worden gekwalificeerd, en om de motieven en consequenties van deze handeling te kunnen evalueren.”

Bron: Wikipedia

2. Omschrijf belangrijke kernbegrippen bij ethiek.

Feiten: gaan over de gegeven wereld

Normen en waarden: gaan over de wenselijke wereld

Het is belangrijk om hier toe te lichten dat in een moreel beraad de vraag centraal staat over wat wenselijk is. Bestaande wettelijke regels zijn daarbij niet direct maatgevend, om een vrije uitwisseling van gedachten te stimuleren.

3. Leg het verschil uit tussen normen en waarden

Normen

- Een zelfopgelegde regel die gedrag voorschrijft betreffende goed samenleven, het begint altijd met je moet of je mag niet
- Veel normen leer je van je omgeving
- Normen geven het hoe aan (dus hoe je waarden realiseert).

Waarden

- Iets waar je naar streeft
- De achterliggende idealen die als waardevol worden aangeduid, wat je belangrijk vindt als persoon of als groep.
- Waarden geven het wat aan

Waarden zijn streefdoelen zoals respect, transparantie, het draait om waar we naar streven. Waarden kunnen individueel (welke waarde vind ik als mens belangrijk?), maar ook gemeenschappelijkheid zijn, zoals vrijheid, gelijkheid, veiligheid.

Wanneer een norm gerechtvaardigd moet worden, dan wordt uiteindelijk een beroep gedaan op één of meer waarden. Bijvoorbeeld: *Uit de waarde 'veiligheid' komt de norm 'Je mag hier niet harder dan 50 km per uur rijden'.*

Als een norm geen enkele waarde meer dient, dan sterft de norm af.

4. Licht toe hoe we als mens heel de dag moreel aan het doen zijn

We zijn in ons dagelijkse leven veel meer normen en waarden aan het gehoorzamen dan die we opschrijven.

“Bij de supermarkt sluiten we netjes aan achter in de rij”

De normen en waarden die ons gedrag reguleren zijn vaak zo vanzelfsprekend dat we het niet opmerken, het is de zuurstof van een samenleving. Zonder dat we het weten zijn we moreel aan het doen.

Het merendeel van morele normen en waarden gehoorzamen we dus zo volledig dat we ons er niet bewust van zijn. Pas als normen en waarden problematisch worden of onderwerp van discussie, dan zijn we ons bewust en dat bewustzijn, dat noemen we ethiek.

5. Ethiek is voor als we het niet eens kunnen worden over normen en waarden

Ethiek is het 'reparatiewerk' dat we verzetten wanneer zich problemen voordoen en morele routines niet meer vanzelf spreken.

Bijvoorbeeld als:

- Normen overtreden worden
- Er is een conflict van goed-goed in plaats van goed-kwaad
- Er nieuwe problemen zich voordoen, bijvoorbeeld door nieuwe techniek

6. Geef uitleg over een ethisch dilemma

Een ethisch dilemma is een moeilijke keuze waarbij er nooit één goed antwoord is, de waarden conflicteren. Wat de keuze ook is, het doet altijd iemand pijn.

Citaat expertpanellid OFL project ethiek en digitalisering prof dr. Tsjalling Swierstra
“Je komt er nooit met schone handen vandaan”

Bijlage Voorbeeld draaiboek moreel beraad

Tijd	Stappen	Aandachtspunten
-0.15	Inloop	
0.00	Stap 1 Introductie en kennismaken Welkom, doel bijeenkomst en programma doornemen. Belangrijk is vertrouwelijkheid en chatham house rule	
0.15	Kennismaken – op welke waarde vaar jij?	Doorvragen naar voorbeelden.
0.35	Stap 2 Ethiek als kader Korte intro over ethiek	
0.40	Stap 3 Introductie morele vraag Toelichting op de case van de vraagsteller incl morele vraag	Pas op dat het niet al een gesprek wordt.
0.50	Checkvraag; zijn de belangrijkste perspectieven aanwezig? Zo nee, wat zouden we hieraan kunnen doen?	
0.55	Korte pauze	
1.00	Stap 4 Redenen voor en redenen tegen Start van het onderzoekend gesprek/moreel beraad <i>Na deze ronde een check: Is de morele vraag de goede?</i> (Tussenstap Issues noteren)	Doorvragen: wat betekent een begrip voor de persoon?
1:25	Stap 5 Waarden onderzoeken Verdieping op de redenen, welke waarden liggen onder de redenen? Waarden eerst individueel, delen en dan in gesprek (Tussenstap Issues noteren)	Waarden van redenen voor worden soms vergeten.
1.50	Korte pauze	

Tijd	Stappen	Aandachtspunten
2.00	<p>Stap 6 Spanningen benoemen</p> <p>Samen in gesprek over issues en spanningen. <i>“Waar zit de pijn?”</i></p> <p>Iedereen zijn microfoon aan en hen samen laten praten. Alleen indien nodig bijsturen.</p> <p>(Tussenstap Issues noteren)</p>	<p>Is dit echt de spanning? Zit hier echt de pijn? Goed doorvragen.</p>
2.25	<p>Stap 7 Moreel oordeel uitspreken</p> <p>Iedereen formuleert en deelt zijn moreel oordeel</p>	
2.40	<p>Stap 8 Afsluiting en terugblik</p> <p>Check op het canvas, klopt alles wat is ingevuld?</p>	<p>Als tussendoor dit steeds is gedaan kan dit worden overgeslagen.</p>
2.50	<p>Reflectie op methode <i>“Hoe was dit om te doen?”</i></p> <p>Als laatste de vraagsteller vragen hoe t was</p>	
3.00	<p>Deelnemers bedanken en afsluiten</p>	

Redenen voor:

Redenen tegen:

Morele vraag:

Warden:

Spanningen:

Issues:

Moreel oordeel:

”

“ Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving | OFL

Dit is een uitgave van:

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving
Rijnstraat8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

E-mail: info@overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Kijk voor meer informatie op:
www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Uitgave februari 2021

